

Međunarodni sud za krivično
gonjenje lica odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-03-69-T

Datum: 11. mart 2010.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orié, predsedavajući
sudija Michèle Picard
sudija Elizabeth Gwaunza

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 11. marta 2010.

TUŽILAC

protiv

**JOVICE STANIŠIĆA
FRANKA SIMATOVIĆA**

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU TUŽILAŠTVA DA SE SVEDOČENJE SVEDOKA
B-179 PRIHVATI NA OSNOVU PRAVILA 92^{quater}**

Tužilaštvo

g. Dermot Groome

Branioci Jovice Stanišića

g. Geert-Jan Alexander Knoops
g. Wayne Jordash

Branioci Franka Simatovića

g. Mihajlo Bakrač
g. Vladimir Petrović

I. ISTORIJAT POSTUPKA

1. Dana 21. maja 2007. godine tužilaštvo je podnelo zahtev da se svedočenje svedoka B-179 (dalje u tekstu: svedok) prihvati na osnovu pravila 92^{quater} Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) i istovremeno zatražilo da se ukinu zaštitne mere odobrene za tog svedoka u predmetu *Tužilac protiv Slobodana Miloševića* (dalje u tekstu: predmet *Milošević*).¹

2. Dana 29. maja 2007. godine Simatovićeve odbrana tražila je da se odloži rok za dostavljanje odgovora na niz zahteva tužilaštva za prihvatanje pismenih dokaza.² Veće je taj zahtev delimično odobrilo 1. juna 2007. godine, tako što je i Simatovićevoj odbrani i Stanišićevoj odbrani dozvolilo da odgovore do 9. jula 2007. godine.³

3. Dana 9. jula 2007. godine Simatovićeve odbrana usprotivila se Zahtevu.⁴ Istog dana i Stanišićeva odbrana usprotivila se zahtevu i istovremeno zatražila odobrenje da prekorači dozvoljeni broj reči.⁵

¹ Zahtev tužilaštva da se svedočenje svedoka B-179 prihvati na osnovu pravila 92^{quater} i zahtev u vezi sa zaštitnim merama za svedoka B-179, s poverljivim dodacima, 21. maj 2007. godine (dalje u tekstu: Zahtev), par. 1–2, 21–22. Tužilaštvo traži da se prihvati transkript svedočenja ovog svedoka u predmetu *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, 15. septembar 2003. godine, T. 26588–26691 (dalje u tekstu: transkript), i 13 povezanih dokaznih predmeta iz Poverljivog dodatka A Zahtevu (dalje u tekstu: ponuđeni dokazi, odnosno Dodatak). Što se tiče transkripta, Veće napominje da T. 26667 (1.5) do T. 26668 (1.19) nisu vezani za svedoka B-179. Veće napominje da dokazni predmet br. 485 na osnovu pravila 65ter obuhvata nekoliko dokumenata (dokazni predmeti br. 3827, 486, 536 na osnovu pravila 65ter, kao i ERN 0290-8387-0290-8387, 0290-8381-0290-8385), ali da se to jasno vidi iz Dodatka, str. 9, te da tužilaštvo traži da se prihvati samo 0309-3123-0308-3124 na osnovu pravila 65ter, br. 485. Osim toga, Veće napominje da u Dodatku nisu navedeni brojevi za nekoliko dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter. To su br. 1261 na osnovu pravila 65ter (za ERN 0337-5434-0337-5434), br. 4528 na osnovu pravila 65ter (za ERN 0337-5433-0337-5433), br. 537 na osnovu pravila 65ter (za ERN 0326-9353-0326-9354), br. 487 na osnovu pravila 65ter (za ERN 0290-8386-0290-8386). Veće napominje i da je u Dodatku pogrešno naveden ERN na b/h/s za br. 536 na osnovu pravila 65ter. Ispravan ERN na b/h/s je 0290-0878-0290-0878. Isto tako, u Dodatku je pogrešno naveden b/h/s ERN za dokumente pod tabulatorom 11 i 12 u predmetu *Milošević*. U pitanju su ERN 0290-8381-0290-8385, odnosno 0290-8383-0290-8383. Konačno, Veće napominje da dokument s ERN 0326-9358-0326-9358 nije unet u elektronski sistem za vođenje suđenja.

² Zahtev Simatovićeve odbrane za odlaganje roka za podnošenje odgovora na zahteve tužilaštva za uvrštavanje pismenih iskaza na osnovu pravila 92bis, 92ter i 92^{quater}, 29. maj 2007. godine, par. 12.

³ Odluka po nekoliko zahteva da se izmene termini plana rada i nalog nakon konferencije na osnovu pravila 65ter, 1. jun 2007. godine, par. 7.

⁴ Odgovor Simatovićeve odbrane na Zahtev tužilaštva da se svedočenje svedoka B-179 prihvati na osnovu pravila 92^{quater}, 9. jul 2007. godine (dalje u tekstu: Simatovićeve odgovor), par. 13.

⁵ Odgovor Stanišićevog odbrane na Zahtev tužilaštva da se svedočenje svedoka B-179 prihvati na osnovu pravila 92^{quater}, 9. jul 2007. godine (dalje u tekstu: Stanišićevog odgovor), par. 1–2, 34.

4. Dana 16. jula 2007. godine tužilaštvo je zatražilo odobrenje da replicira i istovremeno repliciralo i na Stanišićev odgovor i na Simatovićev odgovor.⁶ Dana 16. septembra 2009. godine Veće je tužilaštvu odobrilo da dostavi Repliku tužilaštva na Simatovićev odgovor.⁷

5. Dana 24. novembra 2009. godine tužilaštvo je na poverljivom osnovu dostavilo Podneske tužilaštva o statusu zaštitnih mera, s Dodatkom, u kojima je povuklo zahtev da se ukinu zaštitne mere odobrene za svedoka u predmetu *Milošević* i zatražilo da pomenute zaštitne mere ostanu na snazi na osnovu pravila 75(F)(i).⁸ Zato je Zahtev u delu u kom se traži ukidanje zaštitnih mera bespredmetan.

II. ARGUMENTI

A. Zahtev

6. Tužilaštvo tvrdi da ponuđeni dokazi ispunjavaju kriterijume prihvatljivosti na osnovu pravila 92*quater*.⁹ Pre svega, tužilaštvo tvrdi da je svedok preminuo, te da je stoga nedostupan, u smislu pravila 92*quater*.¹⁰ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da transkript svedokovog iskaza u predmetu *Milošević* i povezani dokazni predmeti imaju dovoljno pokazatelja pouzdanosti i ukazuje na to da je svedok iskaz dao pod zakletvom, da je veći deo iskaza dat na javnoj sednici i da je svedoka detaljnom unakrsnom ispitivanju podvrgao optuženi Slobodan Milošević, u tom trenutku optužen za navodno učešće u istom udruženom zločinačkom poduhvatu (dalje u tekstu: UZP) kao i Jovica Stanišić i Franko Simatović (dalje u tekstu zbirno: optuženi), a kasnije i *amicus curiae* imenovan u tom predmetu.¹¹ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da će ponuđeni dokazi u velikoj meri biti

⁶ Zahtev za podnošenje replike i objedinjena replika tužilaštva na Simatovićeve odgovore na Zahteve tužilaštva da se u spis uvrsti svedočenje na osnovu pravila 92*quater*, 16. jul 2007. godine (dalje u tekstu: Replika tužilaštva na Simatovićev odgovor); Zahtev tužilaštva za odobrenje da replicira i Replika na odgovore optuženog Stanišića na Zahtev tužilaštva na osnovu pravila 92*quater*, 16. jul 2007. godine (dalje u tekstu: Replika tužilaštva na Stanišićev odgovor).

⁷ Odluka po Zahtevu tužilaštva da se u spis uvrsti svedočenje svedoka koji nisu dostupni na osnovu pravila 92*quater*, 16. septembar 2009. godine, str. 6.

⁸ Podnesci tužilaštva o statusu zaštitnih mera, s Dodatkom, poverljivo, 24. novembar 2009. godine, par. 9.

⁹ Zahtev, par. 2, 7.

¹⁰ Zahtev, par. 2. Izvod iz matične knjige umrlih za ovog svedoka priložen je Zahtevu kao poverljivi Dodatak B.

¹¹ Zahtev, par. 2, 7, 15, 17.

potkrepljeni i putem dokumentarnih dokaza i putem drugih svedočenjā.¹² Tužilaštvo takođe tvrdi da svedokov iskaz ima dovoljnu dokaznu vrednost u vezi s navodima protiv optuženih.¹³

7. Tužilaštvo priznaje da se neki delovi transkripta tiču Stanišićevih dela i ponašanja.¹⁴ Međutim, tužilaštvo naglašava da to može biti samo jedan faktor protiv prihvatanja dokaza, a da su pokazatelji pouzdanosti tako jaki da je u interesu pravde da se ponuđeni dokazi, uključujući i one delove transkripta koji se tiču Stanišićevih dela i ponašanja, prihvate.¹⁵

8. Tužilaštvo naglašava da se ograničavanjem prava na unakrsno ispitivanje ne narušavaju nužno članovi 20 i 21 Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut), ali da Veće to pravo treba da odmeri u odnosu na pravičnost i ekspeditivnost suđenja.¹⁶

9. Kao alternativno rešenje, tužilaštvo predlaže da Veće preduzme mere kojima će skratiti ili izbaciti one delove transkripta za koje smatra da bi mogli da nanesu štetu optuženim.¹⁷ Tužilaštvo sugeriše i da Veće može da: i) uputi odbranu da dostavi spisak navodnih nedoslednosti u transkriptu; ii) uputi odbranu da dostavi dodatne dokaze koji podrivaju pouzdanost ranijeg iskaza ovog svedoka; iii) uputi odbranu da iznese dokaze koji podrivaju izjave svedoka, tamo gde se one odnose na optužene; ili da, iv) kad bude odlučivalo o težini koju će pridati ponuđenim dokazima, razmotri eventualne teškoće koje bi po optužene mogle nastati ako se ti delovi transkripta prihvate.¹⁸

10. Tužilaštvo naglašava da bi izbacivanjem ma kog dokaza, uključujući delove kojima se dokazuju radnje i ponašanje optuženih, Veće bilo lišeno "izuzetno pouzdanih,

¹² Zahtev, par. 8, 12. Tužilaštvo je u Dodatku identifikovalo dokumente i svedoke koji treba da dostave potkrepljujuće dokaze.

¹³ Zahtev, par. 9.

¹⁴ Zahtev, par. 6, 10, 19–20.

¹⁵ Zahtev, par. 11–13.

¹⁶ Zahtev, par. 16.

¹⁷ Zahtev, par. 18.

¹⁸ *Ibid.*

relevantnih dokaza velike dokazne vrednosti kad bude odlučivalo o krivici ili nevinosti optuženih".¹⁹

11. Ukoliko Veće smatra da se delovi transkripta koji se tiču dela i ponašanja optuženih ne mogu prihvatiti na osnovu pravila 92*quater*, tužilaštvo kao alternativno rešenje navodi mogućnost da se njihova prihvatljivost opravda interesima pravde, na osnovu pravila 89(F) Pravilnika.²⁰

B. Simatovićev odgovor

12. Simatovićeva odbrana ne osporava to da svedok nije dostupan.²¹

13. Simatovićeva odbrana tvrdi da transkript sadrži dokaze koji se odnose na Simatovićeva dela i ponašanje, te da nije u interesu pravde da se on prihvati.²² Simatovićeva odbrana tvrdi da ne može da se osloni na unakrsno ispitivanje "nestručne osobe", poput Miloševića, i da se njegovo unakrsno ispitivanje nije odnosilo na ono što je u Simatovićevom interesu, pošto je unakrsno ispitivanje uglavnom bilo političke prirode.²³ Osim toga, Simatovićeva odbrana tvrdi da u tom unakrsnom ispitivanju nije razjašnjeno da li su ponuđeni dokazi direktni dokazi ili dokazi iz druge ruke.²⁴

14. Simatovićeva odbrana naglašava da, na osnovu članova 20 i 21 Statuta, svaki optuženi ima temeljno pravo na pravično suđenje i tvrdi da nedostupnost svedoka ne podrazumeva nužno da ponuđeni dokazi moraju biti prihvaćeni.²⁵ Simatovićeva odbrana tvrdi da transkript nije verodostojan, pošto u predmetu *Milošević* nije doneta presuda.²⁶ Simatovićeva odbrana takođe nije uverena ni u to da će Veću ovaj transkript biti neophodan da bi procenilo da li su optuženi krivi ili nevini.²⁷ Osim toga, Simatovićeva

¹⁹ Zahtev, par. 19.

²⁰ Zahtev, par. 20.

²¹ Simatovićev odgovor, par. 3.

²² Simatovićev odgovor, par. 5–6.

²³ Simatovićev odgovor, par. 7–8.

²⁴ Simatovićev odgovor, par. 9.

²⁵ Simatovićev odgovor, par. 10.

²⁶ Simatovićev odgovor, par. 11.

²⁷ *Ibid.*

odbrana tvrdi da povezani dokazni predmeti za koje je tužilaštvo predložilo da se prihvate zajedno s transkriptom ne ispunjavaju kriterijume iz pravila 92^{quater} Pravilnika.²⁸

C. Stanišićev odgovor

15. Stanišićeva odbrana ne osporava to da svedok nije dostupan.²⁹

16. Stanišićeva odbrana tvrdi da svedokov iskaz ne ispunjava minimalne kriterijume prihvatljivosti na osnovu pravila 92^{quater} Pravilnika.³⁰

17. Pre svega, Stanišićeva odbrana tvrdi da ponuđeni dokazi nisu pouzdani.³¹ Ona smatra da to što je neki svedok u nekom ranijem postupku prihvaćen kao pouzdan nikako ne podrazumeva da je on pouzdan i u ovom postupku.³² Osim toga, Stanišićeva odbrana tvrdi da se ovaj predmet u pravnom smislu razlikuje od predmetā protiv Miloševića, Krajišnika i Martića, te da treba biti obazriv, između ostalog i zato što Stanišićeva odbrana nije sprovedla unakrsno ispitivanje.³³ Osim toga, Stanišićeva odbrana napominje da je jedini svedok koji potkrepljuje tezu veštak koji će analizirati uglavnom dokumentarne dokaze i tvrdi da je, kao rezultat toga, jedino potkrepljenje dokumentarne prirode, što optuženi Stanišić ne može da proveri.³⁴ Dalje, Stanišićeva odbrana tvrdi da svedok nije mogao imati neposrednih saznanja o određenim tajnim pitanjima ili pitanjima vezanim za vladu, te da stoga njegovo svedočenje o tim pitanjima može biti samo svedočenje iz druge ruke.³⁵ Stanišićeva odbrana tvrdi i da je prihvatanje iskaza sa zatvorene sednice "nespojivo s principom pravičnosti i principom javnosti pretresā da bi se ono proverilo i verifikovalo".³⁶

18. Stanišićeva odbrana tvrdi da se većinom ponuđenih dokaza neposredno dokazuju dela i ponašanje optuženog Stanišića, kako je to definisano u praksi Međunarodnog

²⁸ Simatovićev odgovor, par. 12.

²⁹ Stanišićev odgovor, par. 1, 6.

³⁰ Stanišićev odgovor, par. 1, 27, 34.

³¹ Stanišićev odgovor, par. 7, 27, 29, 31, 34.

³² Stanišićev odgovor, par. 7.

³³ *Ibid.*

³⁴ Stanišićev odgovor, par. 29.

³⁵ Stanišićev odgovor, par. 31.

³⁶ Stanišićev odgovor, par. 32.

suda.³⁷ Ona navodi da su njegova dela i ponašanje u svojstvu navodnog pripadnika široko definisanog UZP-a "ona kojima se upravlja delima i ponašanjem drugih".³⁸ Sa stanovišta Stanišićeve odbrane, većina ponuđenih dokaza odnosi se na dela i ponašanje optuženog Stanišića, s obzirom na to da je "Stanišić taj koji je navodno upravljao čitavom operacijom preko Resora DB-a Srbije".³⁹

19. Stanišićeva odbrana tvrdi da bi bilo suprotno principu pravičnog i javnog pretresa osuditi optuženog na osnovu pismenih dokaza koje nije imao priliku da ospori.⁴⁰ Ona naglašava da Veće na osnovu pravila *92quater* ima diskreciono ovlašćenje da prihvati dokaze nedostupnog svedoka koji se "odnose na dela i ponašanje za koja se optuženi tereti u optužnici", ali da to ne znači da se može "odustati od opštih kriterijuma prihvatljivosti iz ranijeg pravila *92bis(C)*".⁴¹ Stanišićeva odbrana smatra da bi trebalo uzeti u obzir diskrecione faktore iz pravila *92bis(A)*, razvijene u praksi da bi se utvrdilo da li je unakrsno ispitivanje potrebno, kako bi se garantovalo da se prihvatanjem dokaza ponuđenih na osnovu pravila *92quater* ne narušava pravo na pravično suđenje iz članova 20 i 21 Statuta.⁴² U te faktore spada i pitanje da li se svedokovim materijalom dokazuje neki od ključnih elemenata teze optužbe protiv optuženog i da li se unakrsno ispitivanje svedoka u drugim postupcima na odgovarajući način bavilo pitanjima koja su relevantna za odbranu u ovom postupku.⁴³ Drugim rečima, elementi koje, prema Stanišićevoj odbrani, treba uzeti u obzir jesu pitanje da li se dokazi odnose na "aktuelan i važan problem među stranama, za razliku od nekog perifernog ili marginalno relevantnog pitanja", kao i priroda i kvalitet ranijeg unakrsnog ispitivanja i povezanost dokaza sa Stanišićem.⁴⁴

20. Razmotrivši te faktore, Stanišićeva odbrana tvrdi da su ponuđeni dokazi neprihvatljivi.⁴⁵ Stanišićeva odbrana tvrdi da su ponuđeni dokazi povezani sa Stanišićem

³⁷ Stanišićev odgovor, par. 18–19, 30, 33–34.

³⁸ Stanišićev odgovor, par. 19, 33.

³⁹ Stanišićev odgovor, par. 33.

⁴⁰ Stanišićev odgovor, par. 11.

⁴¹ Stanišićev odgovor, par. 13–14.

⁴² Stanišićev odgovor, par. 20.

⁴³ *Ibid.*

⁴⁴ Stanišićev odgovor, par. 20–23.

⁴⁵ Stanišićev odgovor, par. 9, 15.

i da su od presudnog značaja za tezu tužilaštva.⁴⁶ Osim toga, Stanišićeva odbrana tvrdi da unakrsno ispitivanje svedoka koje je obavio Milošević nije ni od kakve koristi zato što Milošević nije imao iste interese kao Stanišić.⁴⁷ Dalje, Stanišićeva odbrana tvrdi da Veće treba da uzme u obzir i činjenicu da u predmetu *Milošević* nije doneta konačna presuda.⁴⁸

21. Ukoliko Veće zaključi da ponuđeni dokazi ispunjavaju kriterijume iz pravila 92*quater*(A) i 89(C) i da potreba da se garantuje pravično suđenje ne nadmašuje njihovu dokaznu vrednost, u skladu s pravilom 89(D), Stanišićeva odbrana tvrdi da bi Veće u svakom slučaju trebalo da iskoristi svoje diskreciono ovlašćenje i odbije prihvatanje ponuđenih dokaza, pozivajući se pri tom na: i) stepen u kom se oni tiču dela i ponašanja optuženog; ii) meru u kojoj ispunjavaju kriterijume iz pravila 92*bis*(A) ili odudaraju od njih; iii) presudni značaj koji oni imaju za tezu tužilaštva; iv) neadekvatnost ranijeg unakrsnog ispitivanja, i v) povezanost dokaza s optuženim.⁴⁹

D. Replika tužilaštva na Simatovićev Odgovor

22. Tužilaštvo tvrdi da su svedočenje ovog svedoka u unakrsnom ispitivanju proverili Milošević, po struci pravnik, i *amicus curiae*.⁵⁰ Tužilaštvo tvrdi i da se pravilom 92*quater* ne zahteva da je raniji iskaz čije se prihvatanje traži saslušan u predmetu u kom je doneta konačna presuda.⁵¹

23. Tužilaštvo tvrdi i da bi pravilo 92*quater* postalo neprimenjivo i besmisleno ako bi prihvatanje izjava preminulih svedoka koje tim odbrane nije unakrsno ispitao automatski značilo narušavanje prava na suočavanje sa svedokom i naglašava da se pravilom 92*quater* zahteva usklađivanje interesā.⁵² Osim toga, tužilaštvo tvrdi da Simatovićeva odbrana osporava težinu koju treba pridati ponuđenim dokazima, a ne njihovu prihvatljivost.⁵³

⁴⁶ Stanišićev odgovor, par. 24, 27, 30.

⁴⁷ Stanišićev odgovor, par. 28.

⁴⁸ Stanišićev odgovor, par. 16.

⁴⁹ Stanišićev odgovor, par. 17.

⁵⁰ Replika tužilaštva na Simatovićev odgovor, par. 5.

⁵¹ *Ibid.*

⁵² Replika tužilaštva na Simatovićev odgovor, par. 6.

⁵³ Replika tužilaštva na Simatovićev odgovor, par. 7.

E. Replika tužilaštva na Stanišićev Odgovor

24. Tužilaštvo tvrdi da se Stanišićeva odbrana ne poziva na praksu na osnovu pravila 92*quater* i da meša "pouzdanost" i "verodostojnost".⁵⁴ Ono još jednom ponavlja svoj stav o definiciji "dela i ponašanja optuženog", iznet u Zahtevu.⁵⁵

25. Osim toga, tužilaštvo ponavlja da pravo na unakrsno ispitivanje nije apsolutno i da ograničavanje tog prava ne predstavlja automatski kršenje prava optuženog.⁵⁶

26. Tužilaštvo tvrdi i da na osnovu pravila 92*quater* prihvatanje dokaza iz druge ruke nije nužno isključeno, već da se postavlja pitanje težine koju će Veće pridati ponuđenim dokazima.⁵⁷ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da je unakrsno ispitivanje koje su obavili Milošević i *amicus curiae* bilo i te kako korisno i da se često ticalo upravo onih delova iskaza koji su relevantni za tezu optuženog.⁵⁸ Konačno, tužilaštvo tvrdi da svedočenje dato na zatvorenoj sednici ipak može biti prihvaćeno na osnovu pravila 92*quater*.⁵⁹

III. MERODAVNO PRAVO

27. Pravilo 92*quater* odnosi se na prihvatljivost svedočenja osoba koje nisu dostupne, i glasi:

(A) Svedočenje u obliku pismene izjave ili transkripta koje je dala osoba koja je u međuvremenu umrla, ili osoba kojoj se više ne može uz razumnu revnost ući u trag, ili osoba koja zbog telesnog ili duševnog stanja ne može svedočiti usmeno, može se prihvatiti bez obzira na to da li je ta pismena izjava u obliku utvrđenom pravilom 92*bis*, ako pretresno veće:

- (i) se primenom gornjih kriterijuma uveri da ta osoba nije na raspolaganju; i
- (ii) na osnovu okolnosti u kojima je izjava data i zabeležena zaključi da je to svedočenje pouzdano.

(B) Ukoliko se svedočenjem dokazuju dela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici, to može biti jedan od faktora za neprihvatanje takvog svedočenja ili tog njegovog dela.

⁵⁴ Replika tužilaštva na Stanišićev odgovor, par. 6, 8.

⁵⁵ Replika tužilaštva na Stanišićev odgovor, par. 10.

⁵⁶ Replika tužilaštva na Stanišićev odgovor, par. 12.

⁵⁷ Replika tužilaštva na Stanišićev odgovor, par. 14.

⁵⁸ Replika tužilaštva na Stanišićev odgovor, par. 15.

⁵⁹ Replika tužilaštva na Stanišićev odgovor, par. 16.

28. Prilikom procenjivanja pouzdanosti svedočenja svedoka koji nije dostupan na osnovu pravila 92*quater*, mogu se uzeti u obzir sledeći kriterijumi:

- (a) okolnosti u kojima je izjava data i zabeležena, a naročito
 - (i) da li je izjava data pod zakletvom; kao i
 - (ii) da li je svedok potpisao izjavu sa pratećom potvrdom da je izjava istinita po njegovom najboljem znanju i sećanju; i
 - (iii) da li je izjava uzeta uz pomoć odgovarajuće kvalifikovanog prevodioca ovlašćenog od strane Sekretarijata Međunarodnog suda;
- (b) da li je svedok unakrsno ispitan u vezi s izjavom;
- (c) da li se izjava, naročito ako se radi o izjavi koja nije data pod zakletvom i u vezi s kojom svedok nije unakrsno ispitan, odnosi na događaje o kojima ne postoje drugi dokazi; kao i
- (d) druge dodatne faktore, kao što je odsustvo izrazitih ili očiglednih nedoslednosti u izjavama.⁶⁰

29. U vezi s izrazom "dela i ponašanje optuženog", Pretresno veće je u predmetu *Tužilac protiv Slobodana Miloševića* zaključilo, premda je to bilo u kontekstu pravila 92*bis* Pravilnika, da je to:

običan izraz kojem treba dati njegovo uobičajeno značenje: deeds and behaviour of the accused (postupci i vladanje optuženog). Ono ne bi smelo da se širi maštovitim tumačenjem. Ne spominju se dela i ponašanje navodnih saizvršilaca, podređenih ili ikog drugog. Da je bila namera da se ovo pravilo proširi na dela i ponašanje navodnih saizvršilaca ili podređenih, onda bi ono tako i glasilo.⁶¹

30. Žalbeno veće je kasnije potvrdilo tumačenje Pretresnog veća, ističući

[...] jasn[u] distinkcij[u], koja trenutno postoji u praksi Međunarodnog suda, između (a) djela i ponašanja drugih osoba koje su izvršile zločin za koji se optuženi u optužnici tereti

⁶⁰ *Tužilac protiv Milana Milutinovića, Nikole Šainovića, Dragoljuba Ojdanića, Nebojše Pavkovića, Vladimira Lazarevića i Sretena Lukića*, predmet br. IT-05-87-T, Odluka po Zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokaza u skladu sa pravilom 92*quater*, 16. februar 2007. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milutinović*), par. 7; *Tužilac protiv Ramusha Haradinaja, Idriza Balaja i Lahija Brahimaja*, predmet br. IT-04-84-T, Odluka po Zahtevu tužilaštva za prihvatanje pet izjava svedoka broj 1 na osnovu pravila 92*quater* i Trinaesti zahtev za zaštitne mere u vezi sa suđenjem, 7. septembar 2007. godine, par. 8; *Tužilac protiv Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača*, predmet br. IT-06-90-T, Odluka o uvrštenju u spis izjava dvojice svjedoka i uz njih priloženih dokumenata u skladu s pravilom 92*quater* (dalje u tekstu: Prva odluka u predmetu *Gotovina*), par. 13; *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-T, Odluka o prihvatanju izjave svjedoka na temelju pravila 92*quater*, 5. mart 2009. godine (dalje u tekstu: Druga odluka u predmetu *Gotovina*), par. 10; Odluka po Zahtevu tužilaštva da se u spis uvrsti svedočenje svedoka koji nisu dostupni na osnovu pravila 92*quater*, 16. septembar 2009. godine, par. 11.

⁶¹ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po Zahtevu optužbe za prihvatanje pismenih izjava u skladu sa pravilom 92*bis*, 21. mart 2002. godine, par. 22 (reference izostavljene) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milošević* od 21. marta 2002. godine).

individualnom odgovornosti i (b) djela i ponašanja optuženog za koja se tereti u optužnici, a koja ga čine odgovornim za djela i ponašanje tih drugih osoba. Pravilo 92bis(A) isključuje iz procedure koja je njime propisana samo one pismene izjave kojima se dokazuju potonja djela i ponašanje.⁶²

31. S obzirom na to da je svedočenje koje je ponuđeno i prihvaćeno na osnovu pravila 92quater ranije potpadalo pod pravilo 92bis, Veće smatra da je prikladno da se osloni na tumačenje ovog pravila u praksi Međunarodnog suda u onoj meri u kojoj se to pravilo odnosi i na novu odredbu, uključujući i definiciju "djela i ponašanja optuženog".⁶³ Prema pravilu 92bis, u konkretnoj situaciji UZP-a, svedočenje koje nije dato *viva voce* a tiče se djela i ponašanja optuženog i na koje se tužilaštvo oslanja kako bi dokazalo da je dotični optuženi učestvovao u tom UZP-u ili da je s osobom koja je neposredno izvršila zločine za koje se tereti delila nužnu nameru za te zločine, ne ispunjava uslove za prihvatanje.⁶⁴ Takva zajednička namera može se izvesti iz pismene izjave koja ukazuje na to da je optuženi bio prisutan tokom vršenja zločina koje su počinila druga lica, a ne sam optuženi.⁶⁵

32. Što se tiče pitanja potkrepljivanja, Veće podseća na to da je Žalbeno veće u predmetu *Galić*, takođe u kontekstu pravila 92bis, zaključilo da "u situacijama gdje svjedok koji je dao izjavu nije pozvan da bi se optuženom dala odgovarajuća i primjerena mogućnost da ospori tu izjavu i ispita dotičnog svjedoka, dokazi koje ta izjava sadrži mogu dovesti do osuđujuće presude samo ukoliko postoje i drugi dokazi koji potkrepljuju navode iz te izjave".⁶⁶

33. Dokazni predmeti koji su priloženi uz transkripte čine neodvojivi i nezamenjivi deo iskaza i mogu se prihvatiti.⁶⁷ To znači da je važno da je svedok raspravljao o

⁶² *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. IT-98-29-AR73.2, Odluka po Interlokutornoj žalbi u vezi s pravilom 92bis(C), 7. jun 2002. godine (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Galić*), par. 9.

⁶³ V. takođe Odluka u predmetu *Milutinović*, par. 7; *Tužilac protiv Jadranka Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po Zahtjevu tužilaštva da se na osnovu pravila 92bis i 92quater Pravilnika u spis uvrsti transkript svjedočenja, 27. oktobar 2006, par. 12; *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-T, Odluka o prihvatanju izjava sedam svjedoka na temelju pravila 92quater, 16. jun 2008. godine, par. 15.

⁶⁴ V. Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, par. 10.

⁶⁵ Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, par. 13.

⁶⁶ Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, fusnota 34.

⁶⁷ *Tužilac protiv Vujadina Popovića, Ljubiše Beare, Drage Nikolića, Ljubomira Borovčanina, Radivoja Miletića, Milana Gvere i Vinka Pandurevića*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po Zahtevu tužilaštva za uvrštavanje u spis dokaznih predmeta na osnovu pravila 92quater, 21. april 2008. godine (dalje u tekstu:

dokumentu i da bi bez pomenutog dokaznog predmeta transkript ili pismena izjava postali nerazumljivi ili bi im se umanjila dokazna vrednost.⁶⁸

34. Konačno, Veće mora da se uveri da su ispunjeni opšti uslovi prihvatljivosti na osnovu pravila 89(C) i (D), odnosno, da je svedočenje relevantno, da ima dokaznu vrednost i da potreba da se osigura pravično suđenje ne nadmašuje uveliko njegovu dokaznu vrednost.⁶⁹ Prava optuženog na pravično suđenje i unakrsno ispitivanje svedoka koji ga terete ugrađena su u član 20, odnosno u član 21 Statuta.

IV. DISKUSIJA

A. Nedostupnost

35. Veće zaključuje da je svedok preminuo i da je stoga nedostupan, na osnovu pravila 92*quater* Pravilnika.⁷⁰

B. Pouzdanost

36. I Simatovićeva odbrana i Stanišićeva odbrana osporavaju pouzdanost ponuđenih dokaza.⁷¹ U tom smislu, Veće najpre napominje da je svedok svedočio pod zakletvom pred Pretresnim većem koje je postupalo u predmetu *Milošević*.⁷²

Odluka u predmetu *Popović*), par. 33; *Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-PT, Odluka po Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*quater*, 9. jul 2007. godine, str. 4.

⁶⁸ Odluka po Zahtjevu tužilaštva da se u spis uvrste pismeni dokazi svedoka Slobodana Lazarevića na osnovu pravila 92*ter* s poverljivim Dodatkom, 16. maj 2008. godine, par. 19. Osim toga, v. *Tužilac protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića*, predmet br. IT-98-34-PT, Odluka po Najavi tužioca o namjeri da se ponude transkripti u skladu s pravilom 92*bis*(D), 9. jul 2001. godine, par. 8; *Tužilac protiv Paška Ljubičića*, predmet br. IT-00-41-PT, Odluka po Zahtjevu optužbe za uvrštavanje u spis transkripata na osnovu pravila 92*bis*(D) Pravilnika, 23. januar 2004. godine, str. 5; *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka po povjerljivom Zahtjevu tužilaštva za prihvatanje ranijeg svjedočenja s dokaznim predmetima s tim u vezi i pismenim izjavama svjedoka na osnovu pravila 92*ter*, 9. jul 2008. godine, par. 15.

⁶⁹ *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-T, Odluka o prihvaćanju izjava četiri svjedoka na temelju pravila 92*quater*, 24. jul 2008, par. 4; Prva Odluka u predmetu *Gotovina*, par. 4.

⁷⁰ V. fusnota 10 gore.

⁷¹ Stanišićev odgovor, par. 7, 27, 29, 31, 34; Simatovićev odgovor, par. 11.

⁷² Transkript, str. 26589.

37. I Simatovićeva odbrana i Stanišićeva odbrana naglašavaju da u predmetu *Milošević* nije doneta konačna presuda. Međutim, Veće napominje da to samo po sebi ne podrazumeva nužno neprihvatljivost dokaza.

38. I Simatovićeva odbrana i Stanišićeva odbrana tvrde da Milošević u unakrsnom ispitivanju koje je vodio nije dovoljno osporio tezu tužilaštva, kao i da je to unakrsno ispitivanje vođeno u političke svrhe i da ga je vodila "nestručna osoba". Što se relevantnosti tiče, Veće napominje da je svedok bio podvrgnut detaljnom unakrsnom ispitivanju i da je Milošević, između ostalog, pokušao da pokaže da Matica Srba i iseljenika Srbije nije učestvovala u trgovini oružjem, već da je samo finansirala i prevozila humanitarnu pomoć.⁷³ Zato Veće smatra da je neuverljiv argument odbrane da unakrsno ispitivanje koje je Milošević vodio nije načelno relevantno za tezu protiv optuženih, pošto se u njemu, između ostalog, osporava raspodela oružja i drugog materijala stranama u oružanom sukobu kao takva, pa tako indirektno i navodna uloga koju su Milošević, Stanišić ili drugi mogli imati u takvoj raspodeli. Što se tiče načina na koji je tadašnji optuženi Milošević vodio unakrsno ispitivanje, Veće napominje da, sa stanovišta pravila *92quater*, zahtev da izjava bude podvrgnuta unakrsnom ispitivanju ne znači nužno da to unakrsno ispitivanje mora da vodi kvalifikovani advokat. Međutim, Veće, načelno uzev, smatra da kvalitet ranijeg unakrsnog ispitivanja svedoka jeste faktor koji treba uzeti u obzir kad se procenjuje značaj ponuđenih dokaza kad oni budu prihvaćeni, a ne kad se odlučuje o tome da li će uopšte biti prihvaćeni.⁷⁴ Zato Veće u ovoj fazi neće dalje analizirati taj faktor.

39. Stanišićeva odbrana tvrdi da je nespojivo s principom pravičnog i javnog pretresa da se optuženi osudi na osnovu pismenog dokaza koji odbrana nije mogla da ospori.⁷⁵ Veće podseća na to da u takvim slučajevima pomenuti dokaz može dovesti do osuđujuće presude samo ukoliko postoje i drugi dokazi koji ga potkrepljuju.⁷⁶ Međutim, da bi bio prihvaćen, u ovoj fazi je dovoljno da Veće primi k znanju da tužilaštvo namerava da

⁷³ Transkript, str. 26649–26652.

⁷⁴ Odluka u predmetu *Popović*, par. 51.

⁷⁵ Stanišićev odgovor, par. 9.

⁷⁶ V. par. 32 gore.

iznese relevantne dokumentarne dokaze koji potkrepljuju dotični dokaz.⁷⁷ Veće smatra da se transkript i povezani dokazni predmeti ponuđeni u Zahtevu načelno uzev međusobno potkrepljuju. Očekuje se da će ponuđeni dokazi biti dodatno potkrepljeni svedočenjem svedoka Reynauda Theunensa, vojnog analitičara koji je radio za tužilaštvo i koji, prema rasporedu, treba da svedoči u ovom predmetu kao predloženi veštak. Očekuje se da će Theunens svedočiti o sastavu i komandnoj strukturi srpskih vojnih snaga koje su navodno učestvovala u zločinima pomenutim u Optužnici, a u njih spadaju dobrovoljci i dobrovoljačke jedinice i snage koje su pripadale srpskom Ministarstvu odbrane ili su na neki način bile pod njegovom kontrolom. Veće napominje da Reynaud Theunens, kao predloženi veštak, neće ponuditi neposredno svedočenje ili činjenične dokaze, već da će uglavnom analizirati dokumentarne dokaze, kako je to ispravno istakla Stanišićeva odbrana.⁷⁸ U tom smislu, odbrana će imati priliku da unakrsno ispita predloženog veštaka Theunensa i da ospori sve dokumentarne dokaze koje će on izneti u okviru svog izveštaja, uključujući i dokaze koji su relevantni za ponuđene dokaze.

40. Osim toga, Veće smatra da neki delovi transkripta sadrže dokaze "iz druge ruke",⁷⁹ ali napominje da to ne onemogućava prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*quater*.⁸⁰ Veće će taj faktor razmotriti na kraju suđenja, kad bude procenjivalo značaj dokaza u kontekstu čitavog sudskog spisa.

41. Što se tiče činjenice da se jedan mali deo svedočenja ovog svedoka odvijao na zatvorenoj sednici, Veće napominje da su zaštitne mere odobrene *inter alia* da bi se garantovale svedokova sigurnost i bezbednost, u skladu s članom 20(1) Statuta i pravila 75 i 79 Pravilnika. U tom smislu, zaštitne mere ne utiču na pouzdanost svedočenja nekog svedoka.

42. Konačno, Veće smatra da ponuđeni dokazi, po svemu sudeći, ne sadrže "upadljive ili očigledne nedoslednosti".

⁷⁷ Dodatak.

⁷⁸ V. par. 17 gore.

⁷⁹ V., na primer, transkript, str. 22606, 26608–26609, 26659.

⁸⁰ Što se tiče prihvatljivosti dokaza iz druge ruke, v. *Tužilac protiv Zlatka Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14/1-AR73, Odluka po tužiočevoj Žalbi na prihvatljivost dokaza, 16. januar 1999. godine, par. 15.

43. Zato se Veće uverilo u to da ponuđeni dokazi imaju dovoljno pokazatelja pouzdanosti da bi bili prihvaćeni na osnovu pravila 92^{quater} Pravilnika.

C. Relevantnost

44. Veće se uverilo u to da su ponuđeni dokazi relevantni za ovaj predmet, pošto se u njima iznose dokazi o isporukama oružja, logističkoj podršci i drugoj značajnoj pomoći ili podršci specijalnim jedinicama Službe državne bezbednosti Republike Srbije koje su navodno učestvovalе u činjenju zločina u Hrvatskoj i Bosni u periodu od 1. avgusta 1991. do 31. decembra 1995. godine.⁸¹

D. Dokazna vrednost

45. Iz navedenih razloga, Veće, osim toga, konstatuje da ponuđeni dokazi imaju dokaznu vrednost, u smislu pravila 89 Pravilnika.

E. Dokazi koji se odnose na dela i ponašanje optuženih

46. Tužilaštvo napominje da se nekim delovima transkripta dokazuju Stanišićeva dela ili ponašanje za koja se on tereti u Optužnici.⁸² I Simatovićeva odbrana i Stanišićeva odbrana načelno tvrde da u ponuđenim dokazima ima elementa koji se tiču dela i ponašanja optuženih.⁸³

47. Veće podseća na to da se za ove optužene navodi da su učestvovali u UZP-u, i to, između ostalog, i tako što su:

- i) "obezbeđivali [...] kanale veze među ključnim učesnicima u UZP u Beogradu, na konkretnim područjima i na lokalnom nivou, i između njih; i
- ii) organizovali i rukovodili finansiranjem, obukom, logističkom podrškom i drugim vrstama značajne pomoći ili podrške specijalnim jedinicama DB

⁸¹ Treća izmenjena optužnica (dalje u tekstu: Optužnica), par. 15.

⁸² Zahtev, par. 6, 10; Dodatak.

⁸³ Simatovićev odgovor, par. 5; Stanišićev odgovor, par. 30.

Republike Srbije i drugim srpskim snagama koje su učestvovala u činjenju zločina u Hrvatskoj i BiH."⁸⁴

48. Veće konstatuje da se transkriptom ne dokazuju Simatovićeva dela i ponašanje.

49. Veće napominje da argument Stanišićeve odbrane o obimu Stanišićevih dela i ponašanja kao navodnog saučesnika u UZP-u⁸⁵ ne počiva na ispravnoj analizi sudske prakse.⁸⁶ Veće smatra da se pojedinim delovima transkripta dokazuju pojedina Stanišićeva dela i ponašanje. Veće to napominje u kontekstu Odluke po žalbi u predmetu *Galić*, u kojoj je rečeno da to što u dokazu čije se prihvatanje traži postoji informacija kojom se utvrđuje da je neki optuženi učestvovao u UZP-u ili da je s drugim učesnicima u navodnom UZP-u delio nameru nužnu za te zločine jeste faktor koji govori protiv toga da se dotični deo uvrsti u spis.⁸⁷ U ovom konkretnom slučaju, Veće smatra da se delovima transkripta koji ukazuju na Stanišićevo prisustvo tokom sastanaka na kojima se raspravljalo o vojnim isporukama⁸⁸ direktno dokazuju dela i ponašanje za koja se Stanišić tereti u Optužnici. Osim toga, Veće smatra da se nekim odlomcima čije se prihvatanje traži, a u kojima se opisuje umešanost MUP-a Republike Srbije u usmeravanje i organizovanje logističke podrške, u vidu isporuke oružja, na linije fronta u BiH i Hrvatskoj, direktno dokazuju dela i ponašanje za koja se Stanišić tereti u Optužnici.⁸⁹

F. Zaključak o prihvatanju ponuđenih dokaza

50. Vršeci svoje diskreciono ovlašćenje, Veće je posebno razmotrilo veliku relevantnost svedočenja ovog svedoka, kao i niz pokazatelja koji *prima facie* ukazuju na njegovu pouzdanost, u šta spadaju činjenica da je on svedočio pod zakletvom, da je bio podvrgnut detaljnom unakrsnom ispitivanju i da nema očiglednih razloga da se očekuje da njegovo svedočenje neće biti potkrepljeno, a što bi već u ovoj fazi govorilo protiv toga da se on prihvati. Veće je sve te faktore uporedilo sa činjenicom da se neki delovi

⁸⁴ Optužnica, par. 15.

⁸⁵ V. par. 18 gore.

⁸⁶ Odluka u predmetu *Milošević* od 21. marta 2002. godine, par. 22 (citirano izostavljen); Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, par. 9.

⁸⁷ Odluka po žalbi u predmetu *Galić*, par. 10, 13.

⁸⁸ Transkript, str. 26606:4 – 26608:14, 26609:1 – 6, 26618:21 – 26619:3, 26657:24 – 26659:8.

⁸⁹ Transkript, str. 26598:14 – 26601:1, 26613:1 – 10, 26674:9 – 13, 26686:24 – 26688:7.

transkripta odnose na dela i ponašanje za koja se Stanišić tereti u Optužnici. Uporedivši to, Veće je konstatovalo da transkript, uključujući i delove identifikovane u par. 49 gore, treba prihvatiti na osnovu pravila 92*quater*. Međutim, Veće napominje da će postupati veoma obazrivo kad bude procenjivalo težinu koju treba pridati predloženim dokazima.

G. Povezani dokazni predmeti

51. Tužilaštvo traži da se u spis uvrsti 13 dokumenata koji su prihvaćeni u predmetu *Milošević* tokom svedočenja ovog svedoka.⁹⁰ Veće smatra da pomenuti povezani dokazni predmeti predstavljaju neodvojiv i neizostavan deo svedokovog svedočenja. Pošto se o njima detaljno razgovaralo tokom svedokovog ranijeg svedočenja u predmetu *Milošević*, transkripti bi bez njih bili nerazumljivi. Zato će oni biti uvršteni u spis.

V. DISPOZITIV

52. Iz navedenih razloga, na osnovu pravila 89, 92*quater* i 126*bis* Pravilnika, Veće:

ODOBRAVA Stanišićevoj odbrani da u odgovoru prekorači dozvoljeni broj reči;

ODOBRAVA tužilaštvu da uloži repliku na Stanišićev odgovor;

ODOBRAVA Zahtev;

UVRŠTAVA u spis pod pečatom:

- 1) iskaz ovog svedoka u predmetu *Milošević*, T. 26588–26691;
- 2) povezane dokazne predmete s brojem na osnovu pravila 65*ter* 1261, 4528, 3827 i ERN 0290-8381-0290-8385, 0290-8383-0290-8383, 0290-8387-0290-8387 i 0326-9358-0326-9358;

UVRŠTAVA u spis na javnom osnovu povezane dokazne predmete s brojem na osnovu pravila 65*ter* 538, 537, 487, 485, 536 i 486.

⁹⁰ V. fusnota 1 gore.

TRAŽI od tužilaštva da se postara za to svi pomenuti dokumenti budu adekvatno uneti u elektronski sistem za vođenje suđenja, a posebno dokumenti s ERN 0326-9358-0326-9358 i dokazni predmeti s brojem na osnovu pravila 65ter 485, 486, 536 i 3827; i

TRAŽI od sekretara da prihvaćenim dokumentima dodeli brojeve dokaznog predmeta i da strane u postupku i Veće obavesti o tim brojevima.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je engleska verzija merodavna.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orié
predsedavajući

Dana 11. marta 2010. godine,
U Hagu
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]